

Bryssel den 15.7.2015
COM(2015) 400 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

NYSTART FÖR SYSSELSÄTTNING OCH TILLVÄXT I GREKLAND

Inledning

Det grekiska folket har gått igenom ytterst svåra tider sedan de drabbades av den finansiella och ekonomiska krisen för sex år sedan. Orsakerna till krisen byggdes upp under många år innan de blev synliga. Svag konkurrensförmåga, låg produktivitet, oflexibla arbets- och produktmarknader samt mycket stora offentliga underskott och skuldnivåer drev 2010 den grekiska ekonomin allt närmare en kollaps.

Under hela den här svåra tiden har EU stått vid Greklands sida och stött landet som ett i EU-familjen. Utöver EU:s ekonomiska bistånd med mycket förmånliga lånevillkor¹ är EU-medel den största källan till utländska direktinvesteringar i Grekland och ett mycket påtagligt uttryck för europeisk solidaritet och stöd. Det stöd Grekland har mottagit de senaste åren och kommer att få under kommande år från EU, EU:s medlemsstater, andra internationella parter och privata investerare uppgår till mer än 400 miljarder euro². Detta motsvarar mer än 230 % av Greklands BNP 2014 eller cirka 38 000 euro per grek. Den sammanlagda finansieringen från EU och internationella organisationer till Grekland är idag redan större än den amerikanska Marshallplanen som var avsedd för hela Europa efter andra världskriget.

Stora ansträngningar har gjorts för att modernisera och reformera landet och på bästa sätt utnyttja EU-medlen till stöd för Greklands prioriteringar. Detta arbete har lönat sig: de offentliga finanserna och banksektorn har stabiliserats och viktiga reformer har gjorts på områden som socialförsäkringar, pensioner, hälso- och sjukvård samt arbetsmarknadspolitik. Grekland kom tillbaka till ekonomisk tillväxt med en faktisk BNP-ökning på 0,8 % 2014 och tillväxten väntades öka ytterligare innan osäkerhet uppstod. Ungefär 100 000 nya arbetstillfällen skapades förra året och arbetslösheten hade äntligen börjat sjunka. Den privata konsumtionen började öka för första gången på fem år och en växande tro på ekonomisk återhämtning visades sig i högre investeringar i utrustning för första gången sedan 2008.

Det som krävs för en långvarig återhämtning finns fortfarande till stor del där. De omedelbara hindren för hållbar tillväxt är det stramare finansieringsläget och en fortsatt osäkerhet om de politiska och ekonomiska utsikterna i Grekland. För att komma tillbaka på vägen mot jobb och tillväxt måste Grekland fortsätta med reformer och ta itu med de strukturella problem som fortfarande finns.

Det sammanlagda stöd Grekland har fått från EU och internationella partner saknar motstycke och kan komma att göra stor skillnad under de kommande åren. De beslut som fattades vid eurotoppmötet den 12 juli 2015 vittnar om euroområdet vilja att stödja Grekland, förutsatt att landet vidtar de åtgärder som krävs för att återupprätta förtroende och trovärdighet och återgå till stabila förhållanden.

¹ Grekland lånar pengar från Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF) till 1,35 % ränta vilket kan jämföras med att landet före krisen kunde låna till ca 5 % ränta. Den vägda genomsnittliga löptiden på de europeiska lånen till Grekland är 32,5 år och ingen ränta eller kapital behöver betalas tillbaka före 2023.

² Detta belopp omfattar Detta belopp omfattar 1) över 240 miljarder euro i ekonomiskt bistånd (första och andra ekonomiska anpassningsprogrammet för Grekland), 2) nästan 42 miljarder euro EU-finansiering under perioden 2007–2013, varav ca 24 miljoner euro från de europeiska struktur- och sammanhållningsfonderna, havs- och fiskerifonden samt jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och ca 17 miljarder för direktstöd till jordbrukare och för åtgärder för att stödja marknaden för jordbruksprodukter, 3) över 35 miljarder euro EU-finansiering under perioden 2014–2020, varav 20 miljoner euro från de europeiska struktur- och sammanhållningsfonderna och över 15 miljarder euro för direktstöd till jordbrukare och för åtgärder för att stödja marknaden för jordbruksprodukter, 4) 100 miljarder euro från den privata sektorn.

Syftet med detta meddelande är att lägga fram en ny strategi för hur de omfattande summor som avsätts från EU:s budget kan användas för en nystart för jobb och tillväxt i Grekland. Vid eurotoppmötet den 12 juli 2015 betonades kommissionens föresats att i samarbete med de grekiska myndigheterna mobilisera upp till 35 miljarder euro för att finansiera investeringar och ekonomisk aktivitet, bl.a. i små och medelstora företag, i Grekland. Det här meddelandet kompletterar de omfattande reformer och åtaganden som Grekland håller på att genomföra och det kommer att ligga till grund för ett program för stabilitetsstöd till Grekland i enlighet med fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen.

EU-finansiering har varit den huvudsakliga källan till offentliga investeringar i Grekland under krisen.

Till exempel finansierades Atens tunnelbana, sjukhuset i Katerini, Akropolis museum och fjärrvärmesystemet i Kozani till stor del av EU:s budget. Med stödet från kommissionen väntas Grekland kunna få över 35 miljarder euro från EU:s budget under finansieringsperioden 2014–2020. Från de europeiska struktur- och investeringsfonderna kan 20 miljarder euro mobiliseras för att skapa jobb och hållbar tillväxt och de grekiska jordbrukarna kan dra nytta av direktstöd på över 15 miljarder euro. De första betalningarna till Grekland av dessa EU-medel uppgår under 2014 och 2015 redan till nästan 4,5 miljarder euro.

Om den här finansieringen utnyttjas fullt ut, riktas klokt och satsas väl, kan den bidra till återhämtning och stärka grunden för hållbara jobb, tillväxt och social sammanhållning. Dessa medel kan utgöra en kraftfull bas för en ekonomisk vändning. De kommer att pumpa in investeringar i den faktiska ekonomin, skapa jobb och stödja de reformer som krävs för att omvandla ekonomin och höja grekernas levnadsstandard. Dessutom kommer kommissionens investeringsplan för Europa, där inrättandet av Europeiska fonden för strategiska investeringar ingår, att spela en viktig roll för att mobilisera privata investeringar genom användningen av offentliga medel.

Detta är inte något som är givet för Grekland i nuläget. Det strama finansieringsläget, osäkerhet om den allmänna ekonomiska situationen, tvekan om prioriteringar och kvarvarande administrativa flaskhalsar stör många aktörers investeringsplaner och gör att myndigheternas förmåga att fullt ut utnyttja tillgängliga EU-medel på ett bra sätt ifrågasätts. Ett stort antal projekt för sammanhållningspolitiken riskerar nu att inte fullföljas. Om de grekiska myndigheterna inte fullt ut utnyttjar de EU-medel som fortfarande finns tillgängliga från finansieringsperioden 2007–2013 före slutet av 2015, ett belopp på närmare 2 miljarder euro för sammanhållningspolitiken, kommer dessa outnyttjade medel att gå förlorade. Detta skulle innebära att projekt som inletts men ännu inte avslutats behöver ytterligare nationella medel från och med 2016, om projekten inte kan fortsätta att få stöd från programmen för 2014–2020. För att Grekland ska kunna dra nytta av EU:s medel måste grundläggande rättsliga krav vara helt uppfyllda. Detta gäller respekt för EU:s regler, sund ekonomisk förvaltning av EU:s medel och redovisning.

Så snart som förtroendet kommer tillbaka bör kombinationen av offentligt stöd i form av EU-medel och privata initiativ göra att ekonomin får en rejäl skjuts. Tillsammans med fortsatta reformer för att göra Grekland attraktivt för ingående investeringar bör dessa skapa en fortsatt utveckling på vägen mot jobb och tillväxt. Kommissionen är redo att arbeta med Grekland, de övriga medlemsstaterna, internationella långgivare och privata investerare för att bistå i den här nystarten.

1. EU-medel för att komma till rätta med arbetslösheten och stimulera tillväxten i Grekland

1.1. Hur mycket pengar finns det?

Grekland kan dra nytta av EU-medel – i huvudsak bidrag – enligt de villkor som fastställs i EU:s finansieringsbestämmelser³. Grekland kan även dra nytta av de EU-program som är öppna för alla medlemsstater och för vilka grekiska företag, forskare och invånare kan lägga fram projektförslag för finansiering.

För perioden 2007–2013 har Grekland redan fått 38 miljarder euro (17,5 % av Greklands genomsnittliga BNP per år under den perioden) från EU:s sammanhållnings-, jordbruks-, landsbygds- och fiskeripolitik. Det sammanlagda anslaget för programperioden 2007–2013 uppgår till närmare 42 miljarder euro.

För sammanhållningspolitiken kan de grekiska myndigheterna, om alla villkor är uppfyllda, fortfarande få ersättning upp till det tak på 95 % för stödberättigande utgifter som fastställts för programmen för 2007–2013. Grekland har redan nått en absorptionsnivå på över 90 % av finansieringen, vilket betyder att det maximala belopp som är tillgängligt för stödberättigande utgifter för programperioden 2007–2013 uppgår till taket på närmare 820 miljoner euro. Detta belopp kommer att kompletteras av slutbetalningar till Grekland för perioden 2007–2013 som kan göras fram till 2018–2019 och som motsvarar upp till 5 % av det totala EU-anslaget (ca 1 miljard euro), under förutsättning att godkända kostnadsredovisningar och avslutandehandlingar lämnas in innan den fastställda tidsfristen löper ut den 31 mars 2017. Ett snabbt genomförande på fältet kan göra det möjligt att utnyttja EU-medlen maximalt upp till det högsta tillgängliga beloppet senast den 31 december 2015, inom tidsfristen för stödberättigande.

För perioden 2014–2020 kommer över 35 miljarder euro i EU-medel att göras tillgängligt för Grekland genom följande fonder:

- De europeiska regionala utvecklings- och sammanhållningsfonderna som ger stöd till små och medelstora företags investeringar, till innovation och forskning, till digitalisering och åtgärder för att förbättra företagsklimatet samt till strategisk infrastruktur för hållbara transporter, miljöskydd och resurseffektivitet, koldioxidsnål ekonomi och åtgärder mot klimatförändringar.
- Europeiska socialfonden som finansierar aktiv arbetsmarknadspolitik och politik för social inkludering för att ge unga och långtidsarbetslösa möjlighet att hitta jobb, yrkesutbildning eller lärlingsutbildning.
- Sysselsättningsinitiativet för unga som hjälper unga till en första arbetslivserfarenhet, bättre utbildning, praktikplatser och yrkesutbildning.

³ Villkoren handlar om att uppfylla administrativa och rättsliga krav och avsätta tillräcklig nationell medfinansiering (se nedan).

- Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt och som ger hjälp, mat, kläder, hygienartiklar och andra nödvändiga varor till dem som behöver det mest för att lindra nöd.
- Europeiska garantifonden för jordbruket som ger direktstöd till jordbrukare i form av inkomststöd och åtgärder till stöd för strategiska jordbruksmarknader.
- Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling som bidrar till att göra jordbrukssektorn konkurrenskraftig, främjar innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning samt gynnar ekonomisk utveckling och skapandet av sysselsättningstillfällen på landsbygden.
- Europeiska havs- och fiskerifonden som hjälper kustsamhällen att diversifiera den lokala ekonomin och övergå till hållbart fiske.

Dessutom kommer de grekiska projekten att fortsätta få finansiering från tematiska EU-övergripande program, till exempel Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) på området energi och transport, Horisont 2020 för forskning och innovation, programmet för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag och Life-programmet för miljö- och klimatåtgärder. De här fonderna kan ge stöd till projekt för att till exempel inlemma hamnarna i Igoumenitsa, Patras, Pireus and Thessaloniki i det transeuropeiska nätet, sammanlänka Aten/Pireus och Thessaloniki med järnväg och investera i förnybar energi.

1.2. Särbehandlas Grekland?

Grekland behandlas för närvarande förmånligt med tanke på den mycket speciella situation landet befinner sig i. Grekiska program som finansieras med EU-medel för programperioden 2007–2013 får en högre andel EU-finansiering – Grekland medfinansierar alltså en mindre andel – än många andra länder. Detta sker genom att EU medfinansierar 10 % extra fram till mitten av 2016 – i många fall betyder det att EU betalar för 95 % av den totala investeringskostnaden under finansieringsperioden 2007–2013 (jämfört med 85 % som annars är den högsta andelen).

På senare tid har bristen på tillgängliga offentliga medel gjort det svårt för lokala, regionala och nationella myndigheter att få fram välbehövliga investeringar. Med tanke på den unika situationen i Grekland kommer kommissionen att som en exceptionell åtgärd, för investeringar som återstår att finansiera från programperioden 2007–2013, lägga fram ett antal förslag för att förbättra den direkta likviditeten så att investeringar kan göras nu, med positiva effekter för tillväxt och sysselsättning. Det innebär bl.a. tidig utbetalning av de sista 5 % av de återstående EU-utbetalningarna som normalt sett hålls inne tills programmen är avslutade och med en medfinansieringsgrad på 100 % för perioden 2007–2013. Detta måste vara villkorat av att de grekiska myndigheterna upprättar en mekanism för att säkerställa att de ytterligare belopp som görs tillgängliga genom dessa åtgärder fullt ut används för stödmottagarna och insatserna inom ramen för programmen. Det skulle resultera i ytterligare direkt likviditet på ca 500 miljoner euro och en besparing för den grekiska budgeten på ca 2 miljarder euro, som kommer att kunna användas till att återuppta finansieringen av investeringar till stöd för tillväxt och sysselsättning. Kommissionen kommer också att föreslå att den inledande förfinansieringsnivån för programmen för 2014–2020 i Grekland ökas med 7 procentenheter⁴. Denna extra förfinansiering kan göra ytterligare 1 miljard euro tillgänglig för användning endast för att inleda projekt som medfinansieras inom sammanhållningspolitiken i full

⁴ Detta innefattar inte ungdomssysselsättningsinitiativet vars förfinansiering redan har ökat till 30 %, se förordning (EU) 2015/779 om ändring av förordning (EU) nr 1304/2013.

överensstämmelse med artikel 81.2 i förordningen om gemensamma bestämmelser. Den ökade förfinansieringen kommer att bidra till att minska de likviditetsproblem som för närvarande håller tillbaka investeringarna och till att få snabbare resultat på fältet i form av effekter på näringslivet och skapandet av sysselsättningstillfällen. Detta uttryck för exceptionell solidaritet med Grekland kommer att kopplas till kraftfulla åtgärder för att säkerställa sund ekonomisk förvaltning och utgifternas korrekthet. Samtliga dessa åtgärder kommer att genomföras inom ramen för de överenskomna landsanslagen i den fleråriga budgetramen för 2014–2020.

För att skynda på genomförandet av EU:s medel och underlätta myndigheternas arbete, kommer kommissionen att fortsätta att hjälpa Grekland att göra det bästa av finansieringen. I mitten av mars 2015 inrättade kommissionen tillsammans med de grekiska myndigheterna en högnivågrupp som arbetar intensivt på två fronter: att hjälpa Grekland att i tid använda alla pengar som är tillgängliga från programperioden 2007–2013 innan de förfaller i slutet av det här året, och att hjälpa Grekland att uppfylla kraven för att få tillgång till EU-medel under den pågående programperioden 2014–2020.

Under 2016 kommer kommissionen att se över fördelningen till alla medlemsstater av medel från sammanhållningspolitiken för åren 2017–2020 mot bakgrund av den senaste BNP-statistiken. Denna översyn kommer troligen att öka den tillgängliga EU-finansieringen för investeringar i Grekland.

1.3. Vad kan pengarna användas till?

Investeringar

Under perioden 2015–2017 kan Grekland utöver EU-medel i form av bidrag dra fördel av kommissionens investeringsplan för Europa på 315 miljarder euro. Medlen i den nyligen inrättade Europeiska fonden för strategiska investeringar (Efsi) är inte öronmärkta per land eller sektor utan offentliga och privata investerare i Grekland kommer, precis som i alla andra länder, att kunna få ökat tekniskt bistånd från det europeiska centrumet för investeringsrådgivning för att kunna utarbeta ekonomiskt hållbara projekt av hög kvalitet. Investerare kommer även att kunna få ytterligare tekniskt bistånd för att utveckla sina projekt. Att ha bra alternativ för att snabbt ge tillgång till finansiering från Efsi skulle vara ett partnerskap mellan det grekiska institutet för tillväxt och Efsi.

Europeiska investeringsbanken (EIB) stöder aktivt den grekiska ekonomin. Sedan 2007 har EIB tillhandahållit lånefinansiering för investeringar på över 11 miljarder euro. Finansieringen har inriktats på energi, transport, industri, små och medelstora företag och miljöprojekt.

Investeringsprojekt i Grekland skulle kunna få ytterligare lånemöjligheter genom de internationella finansinstitut som Grekland är medlem av. Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) behandlar Grekland som ett verksamhetsland fram till slutet av 2020 vilket betyder att landet har rätt till stöd från EBRD. EBRD öppnar snart ett kontor i Grekland och börjar sin verksamhet med en beräknad investeringsvolym på ca 500 miljoner euro per år. EBRD:s direktion har godkänt en första omgång handelsstimulerande projekt, till ett värde av 30 miljoner euro. Internationella finansieringsbolaget (IFC) kan återuppta sin verksamhet i Grekland via utvalda verkningsfulla projekt inom finanssektorn och inom infrastruktur.

Mot arbetslöshet, fattigdom och svåra sociala förhållanden

EU:s finansiering är avsedd att utveckla mänskliga resurser genom att investera i utbildning och livslångt lärande. Det bidrar också till att mildra negativa följder av oförutsedda lokala eller sektoriella kriser på arbetsmarknaden. Av sammanlagt 20 miljarder euro från de europeiska struktur- och investeringsfonderna som gjorts tillgängliga för Grekland för perioden 2014–2020 kommer ca 3,9 miljarder euro att gå till att främja sysselsättningen och att minska fattigdom och social utestängning. De grekiska myndigheterna uppskattar att minst 250 000 arbetslösa bör få stöd, tillsammans med 180 000 som redan är anställda och kan få utbildning, samt 30 000 migranter och romer, 33 000 som lever i hushåll där ingen har jobb, 10 000 personer med funktionsnedsättning och 80 000 andra missgynnade personer.

EU:s finansiering bidrar till att skapa bättre jobb och rättvisare förutsättningar för alla. Detta sker genom investeringar i kompetens, arbetslivserfarenhet och utbildning av anställda, unga och arbetssökande. Konkret bidrar dessa investeringar till entreprenörsanda och skapandet av sysselsättningstillfällen, förbättrar utbildnings- och yrkesutbildningssystemen och moderniserar den offentliga förvaltningen.

Till exempel har man skapat barnomsorgsplatser för ungefär 300 000 barn, vilket förbättrar möjligheterna till anställning för ca 250 000 mödrar. Betydande ekonomiskt stöd till en reform av den offentliga arbetsförmedlingen kommer att hjälpa arbetssökande att hitta jobb. EU:s medel stöder också de mest utsatta grupperna i samhället genom att ge dem bättre tillgång till offentliga tjänster. Om investeringarna utnyttjas effektivt, kommer de att stimulera till social inkludering och bli ett sätt att bekämpa fattigdomen, särskilt för de mest behövande i Grekland.

Mer än 149 000 unga greker under 25 (> 50 %) var arbetslösa i början av året. EU:s finansiering av en ungdomsgaranti syftar till att hjälpa 45 000 unga människor att få arbetslivserfarenhet och utbildning. Över 170 miljoner euro har anslagits till Grekland inom ungdomssysselsättningsinitiativet. Den här finansieringen kommer att hjälpa unga människor som för närvarande inte är i arbete eller utbildning. Mer än 100 000 unga människor väntas dra nytta av de program som får stöd genom detta initiativ för ungdomssysselsättning som erbjuder lärlingsutbildning, praktikplatser och yrkesutbildning samt främjar entreprenörskap.

Dessutom kommer Grekland under perioden 2014–2020 att ha tillgång till över 280 miljoner euro från Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt. Pengarna kommer att gå till kampen mot fattigdom i form av nödvändiga basvaror (till exempel mat, skor och hygienartiklar) och bidra till social inkludering.

Forskning, innovation och utbildning

För att kunna bygga en mer kunskapsintensiv ekonomi krävs ökat samarbete mellan offentlig forskning och näringslivet. Det krävs också att politiken inriktas på ett begränsat antal prioriteringar för forskning och innovation som utnyttjar Greklands starka sidor och backas upp av tillräcklig finansiering. Finansieringen av forsknings- och innovationsverksamhet är emellertid fortsatt låg i Grekland och EU:s medel utgör därför ett avgörande bidrag. Av sammanlagt 20 miljarder euro från de europeiska struktur- och investeringsfonderna som gjorts tillgängliga för Grekland för 2014–2020 har ca 1,3 miljarder euro öronmärkts för investeringar i forskning och innovation. Detta kommer att hjälpa över 2 000 små och medelstora företag att samarbeta med forskningsinstitut, vilket kommer att främja deras framtida konkurrenskraft. Grekiska organisationer samordnar 43 stora europeiska forskningsprojekt och deltar i sammanlagt 312 projekt. Inom Horisont 2020 kan Grekland ta hjälp av enheten för politiskt stöd för få tillgång till expertis för att genomföra effektiva

reformer av forsknings- och innovationssystemen. EU:s medel kommer också att stödja införandet av koldioxidsnål teknik i Grekland.

EU:s medel kan hjälpa till att främja kompetens och anställbarhet och att modernisera utbildning, inklusive yrkesutbildning, och ungdomsarbete. Fler och bättre färdigheter och kvalifikationer är avgörande för att arbetskraften ska få den kompetens som ekonomin kräver. EU stöder projekt som syftar till att minska antalet elever som lämnar skolan i förtid, öka antalet utnyttjade lärlingsplatser och möjligheterna till livslångt lärande samt förbättra högre utbildning. EU erbjuder finansiering för rörlighet för elever, studenter och lärare för studier, utbildning och undervisning utomlands. Under 2014 finansierade EU 440 rörlighetsprojekt i Grekland med ca 36 miljoner euro, vilket gjorde det möjligt för närmare 15 000 studenter, lärare, personer i yrkesutbildning och andra deltagare att studera och lära i ett annat land. För 2015 har 1 200 grekiska projekt som omfattar upp till 30 000 personer föreslagits.

Grekland kan också få EU-finansiering för att bygga eller renovera skolor, universitet, daghem och förskolor. Under perioden 2014–2020 finns det resurser för att bygga ny infrastruktur för högre utbildning (87 miljoner euro), yrkesutbildning (20 miljoner euro), grundskole- och gymnasieutbildning (150 miljoner euro) samt daghem och förskolor (29 miljoner euro).

Jordbruk och fiskeri

Jordbruks- och fiskerisektorn har en enorm potential att förbättra Greklands konkurrenskraft.

Fram till 2020 kan Grekland utnyttja närmare 20 miljarder euro till jordbruket och landsbygden. Detta inkluderar ca 4,7 miljarder euro från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (av sammanlagt 20 miljarder euro från de europeiska struktur- och investeringsfonderna som gjorts tillgängliga för Grekland för 2014–2020) och ca 15 miljarder euro i direktstöd som kommer att förbättra jordbrukarnas och producenternas inkomster. Under 2013 fick över 700 000 jordbrukare sådana utbetalningar. Program för inkomststöd finns för jordbrukare som är aktiva nu, medan unga jordbrukare kommer att få stöd för att starta småföretag. EU kommer också att avsätta resurser för att hjälpa jordbrukare att marknadsföra sina produkter bättre med stöd för frukt och grönsaker, olivolja, vin, mejeriprodukter och honung. Ett belopp på 4,7 miljarder euro har avsatts för initiativ som förbättrar konkurrenskraften i den grekiska jordbrukssektorn utan att störa ekosystemen och med en effektiv användning av naturresurserna. Sådana initiativ öppnar sysselsättningsmöjligheter på landsbygden och främjar innovation.

Inom sjöfarts- och fiskerisektorn uppgår de EU-medel som är tillgängliga för Grekland inom det totala anslaget på 20 miljarder euro från de europeiska struktur- och investeringsfonderna till närmare 400 miljoner euro. Detta kan vara ett stöd i diversifieringen av ekonomin vid kusterna och på öarna och vid övergången till ett hållbart fiske. EU-medlen kan också användas till att stärka de små och medelstora företagens, fiskets, vattenbrukets (en av de viktigaste sektorerna för Greklands livsmedelsexport) och förädlingsindustrins konkurrenskraft samt till att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Detta inkluderar främjandet av resurseffektivitet och hållbar territoriell utveckling inriktad på sysselsättning och jobb.

Energi, transport och miljö

Fram till 2020 finns det, inom totalbeloppet på 20 miljarder euro från de europeiska struktur- och investeringsfonderna, 900 miljoner euro avsatta för energiinvesteringar. Energisektorn

anses också ha den största potentialen att kunna förbättra Greklands konkurrenskraft. Närmare 500 miljoner euro finns tillgängliga för satsningar på förbättrad energieffektivitet i offentliga byggnader, i bostäder och inom små och medelstora företag samt på högeffektiv kraftvärme och fjärrvärme i Grekland. Sådana investeringar väntas leda till bättre klassificering när det gäller energiförbrukning för ca 26 000 hushåll och en minskning på ca 97 047 000 kWh per år av primärenergiförbrukningen för offentliga byggnader. Det finns 285 miljoner euro tillgängliga för smarta energilagrings- och energiöverföringssystem, och ytterligare 46 miljoner euro för smarta eldistributionsnät. Tack vare dessa investeringar skulle ytterligare cirka 200 000 användare kunna kopplas upp till smarta nät. Det finns också 94 miljoner euro för investeringar i förnybar energi. Utöver de medel som delas ut via EU:s sammanhållningspolitik finansierar EU även särskilda energiinfrastrukturprojekt. Från 2014 och framåt har grekiska energiinfrastrukturprojekt redan fått 8,5 miljoner euro i stöd från EU.

Inom det totalbelopp på 20 miljarder euro från de europeiska struktur- och investeringsfonderna som är tillgängligt för Grekland under perioden 2014–2020 kommer nästan 3 miljarder euro att användas för stöd till övergången till en energieffektiv och koldioxidsnål transportsektor, finansiering av byggandet av nya järnvägs-, spårvägs- och tunnelbanelinjer, uppgradering av befintliga järnvägslinjer och byggande av nya vägar. EU finansierar också transportinfrastrukturprojekt som är av avgörande betydelse för EU:s stomnät.

Avfallshanteringen, den olagliga avfallsdeponeringen och skyddet av vattenresurserna är fortsatt angelägna frågor för Grekland. Fram till 2020 kommer 2,5 miljarder euro att finnas tillgängliga för förbättring av miljöskyddet och för finansiering av förändringen mot en miljövänlig ekonomi. Av detta belopp är cirka 950 miljoner euro avsatta för investeringar inom avfallshantering. EU finansierar också miljöprojekt genom EU-övergripande program. Sedan 2014 har grekiska mottagare – lokala myndigheter, universitet och icke-statliga organisationer – fått ta emot 12 miljoner euro för detta ändamål.

2. Stöd till reformer och utnyttjande av EU-medel

I september 2011 inrättade kommissionen sin arbetsgrupp för Grekland. Den fick mandat att fastställa och genomföra ett omfattande program för tekniskt bistånd till Grekland, som ett stöd vid genomförandet av EU:s och IMF:s anpassningsprogram, samt att påskynda utnyttjandet av EU-medel.

De omfattande reformansträngningar som Grekland gjort har styrts, ledsagats och trappats upp genom det bistånd och stöd som landet fått via arbetsgruppen för Grekland. Reformerna gick bl.a. ut på att förbättra den offentliga förvaltningen, bekämpa korruption, penningtvätt och bedrägeri, förbättra hälso- och sjukvården, utforma ett system för allmän minimiinkomst samt underlätta handeln. Tekniskt bistånd var av väsentlig betydelse för omstarten av ekonomiskt betydelsefulla motorvägsprojekt.

Grekland har avsevärt förbättrat sitt utnyttjande av medel från strukturfonderna: 2011 rankades landet fortfarande på artonde plats när det gäller utnyttjande av medel, men i slutet av 2014 återfanns det på sjätte plats⁵.

⁵ Denna rankning avser utnyttjandet av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Sammanhållningsfonden och Europeiska socialfonden (ESF).

Med tanke på de reformutmaningar som ligger framför flera medlemsstater, inklusive Grekland, har kommissionen beslutat att inrätta en stödtjänst för strukturreformer, vilken ska ha en permanent men mycket flexibel kapacitet att tillhandahålla skräddarsytt stöd till medlemsstaterna på vissa politikområden⁶. Från och med juli i år kommer sådant stöd inte endast att ges till de medlemsstater som deltar i makroekonomiska biståndsprogram, utan det kommer att ge ett mer allmänt stöd till förebereelserna inför och genomförandet av tillväxtfrämjande förvaltnings- och strukturreformer, särskilt i samband med ekonomiska styrningsprocesser. Det kommer att ske bl.a. genom bistånd som främjar en effektiv och ändamålsenlig användning av EU:s strukturfonder. Det kommer att ge stöd på områden såsom inkomstförvaltning och förvaltning av de offentliga finanserna, ett förbättrat affärsklimat, arbetsmarknadspolitik, reformering av hälso- och sjukvårdssystemen, utveckling av en effektiv och serviceinriktad offentlig förvaltning, en effektiv förstärkning av rättsstatsprincipen och bekämpning av korruption.

Denna nya tjänst samordnas av kommissionens vice ordförande Valdis Dombrovskis, som redan samordnar arbetet i högnivågruppen för bästa användning av strukturfonderna i Grekland för att få till stånd ytterligare offentliga och privata investeringar för att få den grekiska ekonomin på rätt köl igen, bl.a. genom finansieringsinstrument.

Om Grekland begär detta är kommissionen redo att fortsätta sitt stöd till utformningen och/eller genomförandet av strukturella och institutionella reformer inom detta nya ramverk för tekniskt bistånd. Det nya föreslagna tekniska biståndet från kommissionen skulle styra och samordna stöd som organiseras i samarbete med andra tjänstegrenar inom kommissionen, andra medlemsstater och/eller internationella organisationer.

En uppgift som kommissionen omedelbart måste ta itu med är att stödja Grekland när det gäller att maximera utnyttjandet av EU-medel, säkerställa att investeringarna kommer igång snabbast möjligt och se till att kraven på sund ekonomisk förvaltning och de berörda tidsfristerna följs. I de europeiska fonderna finns under programperioden 2014–2020 nästan en halv miljard euro tillgänglig för tekniskt bistånd inom sammanhållningspolitiken för att stärka förvaltnings- och kontrollsystemen och den administrativa kapaciteten så att EU-medlen kan tillhandahållas och användas på ett effektivt sätt.

Hur effektivt det tekniska biståndet kan bli avgörs av om det finns en välfungerande samordningsstruktur inom den grekiska förvaltningen och ett målinriktat arbete i nära samarbete med kommissionen och dess nya stödtjänst för strukturreformer.

Kommissionen håller också på att inrätta en pilotförvaltningsfond för tekniskt bistånd, med medel på 1,5 miljoner euro, som enligt planerna ska förvaltas av Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD). Detta skulle stödja förberedelserna inför och genomförandet av prioriterade projekt i Grekland som skulle kunna samfinansieras av Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling och av Internationella finansieringsbolaget (IFC).

3. Slutsatser

Kommissionen har stått vid Greklands sida genom hela krisen, både med ekonomiskt stöd och tekniskt bistånd. Den kommer att fortsätta att göra det för att stimulera tillväxten och skapa de arbetstillfällen som det grekiska folket så väl behöver. Därför är det nödvändigt att nå en

⁶ Kommissionens beslut av den 17 juni 2015.

överenskommelse som ger klara och förutsägbara villkor. Full mobilisering av EU:s medel kommer att vara en katalysator för återhämtningen.

Nu är det mycket viktigt att Grekland går tillbaka till finansiell stabilitet så att landet kan dra full nytta av det ansevärda EU-stöd som finns i form av bidrag, lån och tekniskt bistånd för att bygga en trygg framtid. I en tid när det är svårt att få nationella medel kan detta stöd göra en verklig skillnad när det gäller att lägga grunden för hållbara jobb, tillväxt och social sammanhållning.

Grekland måste göra sin del. Det här meddelandet kompletterar de omfattande reformer och åtaganden som Grekland håller på att genomföra och det kommer att ligga till grund för ett program för stabilitetsstöd till Grekland i enlighet med fördraget om inrättande av Europeiska stabilitetsmekanismen.

Dessa reformer måste tillsammans med nya investeringar genomföras snabbt eftersom de är avgörande för att återställa ekonomin. EU-finansieringens effektivitet är beroende av en stabil och gynnsam makroekonomisk omgivning baserad på sund finanspolitik och ekonomisk politik. Grekland måste även ta itu med vissa allvarliga svagheter i den administrativa kapaciteten för att kunna utnyttja all tillgänglig finansiering som beskrivs i det här meddelandet.

Kommissionen är redo att fortsätta erbjuda tekniskt bistånd enligt de nya förutsättningarna för tekniskt bistånd och att lägga fram fler förslag till EU:s lagstiftare för att öka den förfinansiering Grekland kan få.

Om Grekland arbetar tillsammans i partnerskap med övriga medlemsstater och andra internationella partner kan landet bygga upp en lovande framtid i EU. Många av förutsättningarna för att Grekland ska kunna komma tillbaka till tillväxt är på plats – nu är det dags att fullborda processen och trygga en hållbar framtid för Grekland.

Bilaga

Tabell 1. EU-medel tillgängliga för Greklands ekonomi och samhälle (2014–2020, i miljoner euro)

DEL 1 Europeiska struktur- och investeringsfonderna, ungdomssysselsättningsinitiativet, FEAD, EGFJ	Planerade belopp 2014–2020	Redan utbetalade belopp 2014–12 juli 2015
Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf)	8 397	230
Sammanhållningsfonden	3 247	92
Europeiska socialfonden	3 691	104
Ungdomssysselsättningsinitiativet	172	54
Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (FEAD)	281	31
Jordbruk		
– Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu)	4 718	0
– Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ)	15 074	3 972
Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF)	389	0
Delsumma del 1	35 969	4 483
DEL 2 Övriga EU-medel		Redan utbetalade belopp 2014–12 juli 2015
Horisont 2020		163,9
Fonden för ett sammanlänkat Europa		4,3
Energiprojekt till stöd för ekonomisk återhämtning		3,8
Erasmus för alla		50,2
Företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag		0,5
Social förändring och innovation		1,4
Tull, Fiscalis och bedrägeribekämpning		0,8
Life+		12,8
Asyl- och migrationsfonden samt fonden för inre säkerhet		28,2
Kreativa Europa		2,7
Europa för medborgarna		0,5
Hälsa för tillväxt och konsumentskydd		1,4
Rättigheter, medborgarskap och rättvisa		0,9
Civilskydd		1,5
Livsmedel och foder		5,2
Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter		28,6
Europeiska unionens solidaritetsfond		4,7
Delsumma del 2		311
Utbetalade belopp totalt (2014–12 juli 2015)		4 794

Tabell 2. EU-medel till stöd för Greklands ekonomi och samhälle (2007-2013, i miljoner euro)

DEL 1 Strukturfonderna, sammanhållningsfonden, jordbruks- och fiskerifonderna	Planerade belopp 2007–2013	Redan utbetalade belopp 2007–12 juli 2015
Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf)	12 345	11 554
Sammanhållningsfonden	3 697	3 376
Europeiska socialfonden	4 364	3 687
Jordbruk		
– Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu)	3 906	3 109
– Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ)	17 315	16 491
Europeiska fiskerifonden (EFF)	208	170
Delsumma del 1	41 835	38 387
DEL 2 Övriga EU-medel		Utbetalade belopp 2007–2013
Sjunde ramprogrammet för forskning		929,3
Transeuropeiska nät		37,1
Energiprojekt till stöd för ekonomisk återhämtning		6,0
Livslångt lärande och Aktiv ungdom		224,4
Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation		52,4
Socialpolitisk agenda		12,0
Tull 2013 och Fiscalis 2013		6,3
Life+		47,3
Solidaritet och hantering av migrationsströmmar + Säkerhet och skydd av friheter		199,9
Kultur 2007–2013 och Media 2007		14,9
Europa för medborgarna		2,1
Programmet för folkhälsa och konsumentskydd		8,3
Grundläggande rättigheter, rättvisa och medborgarskap		165,0
Civilskydd		5,7
Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter		2,9
Europeiska unionens solidaritetsfond		99,1
Delsumma del 2		1813
Utbetalade belopp totalt (2007–12 juli 2015)		40 200